

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

4-1999

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XXXI
1999
4**

WARSZAWA 1999

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Bartnicki, Stanisław Ciesielski, Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Eugeniusz Duraczyński, Andrzej Koryn, Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski, Wojciech Materski, Krzysztof Michałek, Jan Molenda, Stanisław Nicieja, Kazimierz Przybysz, Tomasz Schramm, Henryk Ślabek, Witold Stankiewicz, Rafał Stobiecki, Wiesław Śladkowski, Michał Śliwa, Roman Wapiński, Wojciech Wrzeński, Jan Zamojski, Zygmunt Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKTOR

Czesław Madajczyk

SEKRETARZE REDAKCJI

Tadeusz Wolsza
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska

TLUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Wydawnictwo DiG, 1999

Wydawnictwo DiG
Krakowskie Przedmieście 62,
00-322 Warszawa
tel./fax 828-00-96 (7 linii)
e-mail biuro@dig.com.pl
<http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk Biutex Sp. z o.o., Warszawa

Spis treści

Edyta Pustuła, <i>Działalność oświatowa Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy (1929–1934)</i>	3
Zygmunt Woźniczka, <i>Obóz pracy w Świętochłowicach–Zgodzie i jego komendant</i>	17
Andrzej Zaćmiński, <i>Koncepcje i próby zachowania oraz odtworzenia Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie (1945–1954)</i>	37

DYKUSJE I POLEMIKI

Piotr Gontarczyk, <i>Uwagi o pracy Ryszarda Nazarewicza „Armii Ludowej dylematy i dramaty”</i>	61
Ryszard Nazarewicz, <i>Odpowiedź na „Uwagi” Piotra Gontarczyka</i>	81
Rafał Wnuk, <i>Uwagi do artykułu Henryka Ślabka dotyczącego sesji i publikacji „Wojna domowa czy nowa okupacja?”</i>	99

MATERIAŁY

Jakub Tyszkiewicz, <i>Walka o władzę w Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (lipiec 1967–listopad 1968) w świetle relacji polskich informatorów ambasady amerykańskiej w Polsce</i>	105
Andrzej Korzon, <i>Pierwszy raport ambasadora PRL w Moskwie Tadeusza Gedego (1957 r.)</i>	121
Zbigniew Romek, <i>Droga Leszka Kołakowskiego ku antykomunistycznej opozycji. Od ortodoksyjnej ideologii ku wolności myślenia</i>	139

AUTOREFERATY

Jan J. Bruski, <i>Centrum Państwowe Ukraińskiej Republiki Ludowej na wychodźstwie w latach 1919–1924</i>	161
Jacek Legieć, <i>Armia Ukraińskiej Republiki Ludowej w kampanii polsko–bolszewickiej 1920 r.</i>	167
Łukasz Kamiński, <i>Formy pozainstytucjonalnego, żywiołowego oporu społecznego w Polsce w latach 1944–1948</i>	171
Rafał Wnuk, <i>Zorganizowany opór wobec państwa komunistycznego na przykładzie Okręgu Lublin AK–DSZ–WiN (1944–1945)</i>	175
Jacek Pietrzak, <i>Wojciech Śpiczyński 1896–1936. Biografia polityczna</i>	185

ARTYKUŁY RECENZyjne I RECENZJE

Roman Wapiński, <i>Współczesność i niedawna przeszłość. (O książce Zygmunta Zielińskiego „Polska dwudziestego wieku. Kościół — naród — mniejszości”)</i>	191
Jerzy Kozęński, <i>Czechosłowacja w polityce USA w dwudziestoleciu międzywojennym</i>	195
Sławomir Dębski, <i>Wojna i polityka 1939–1941. Związek Sowiecki na arenie międzynarodowej w latach 1939–1941</i>	200
Aleksander Srebrakowski, <i>O Polakach na Litwie kowieńskiej</i>	209

* * *

M. Malia, <i>Sowiecka tragedia. Historia komunistycznego imperium rosyjskiego 1917–1991</i> — Stanisław Ciesielski	220
---	-----

Z. Karpus, <i>Wschodni sojusznicy Polski w wojnie 1920 r. Oddziały wojskowe ukraińskie, rosyjskie, kozackie i białoruskie w Polsce w latach 1919–1920</i> — Wojciech Materski . . .	227
E. C. Król, <i>Propaganda i indoktrynacja narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945. Studium organizacji, treści, metod i technik masowego oddziaływania</i> — Czesław Madajczyk	231
M. Stażewski, <i>Exodus. Migracja ludności niemieckiej z Pomorza do Rzeszy po I wojnie światowej</i> — Dariusz Matelski	234
H. Stroński, <i>Represje stalinizmu wobec ludności polskiej na Ukrainie w latach 1929–1939</i> — Bogumił Grott	237
K. Badziak, G. Matwiejew, P. Samuś, „Powstanie” na Zaolziu w 1938 r. <i>Polska akcja specjalna w świetle dokumentów Oddziału II Sztabu Głównego WP</i> ; P. Samuś, K. Badziak, G. Matwiejew, <i>Akcja „Łom”. Polskie działania dywersyjne na Rusi Zakarpackiej w świetle dokumentów Oddziału II Sztabu Głównego WP</i> — Jacek Pietrzak	240
A. Kosidło, <i>Dekolonizacja Afryki. Kryzys formalnego imperium Wielkiej Brytanii, 1939–1951</i> — Michał Leśniewski	242
E. Duraczyński, R. Turkowski, <i>O Polsce na uchodźstwie. Rada Narodowa Rzeczypospolitej Polskiej 1939–1945</i> — Rafał Habielski	245
<i>Generał Kazimierz Głabisz (1893–1981). Służba wojskowa, działalność sportowa i publicystyczna w kraju i na obczyźnie</i> — Tadeusz Wolsza	247
<i>Stan i perspektywy rozwoju biografistyki polskiej. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego w dniach 23–25 września 1997 r.</i> — Czesław Madajczyk	250

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Konferencje na temat roli kobiet w dziejach powszechnych</i> — Zofia Sokół	251
<i>Współczesne tendencje przemian w oświacie polonijnej Europy i świata</i> — Wiesław Krużyński, Paweł Malendowicz	265
<i>Polityka zagraniczna Polski w latach 1944–1990 w ocenie emigracji</i> — Tadeusz Wolsza . . .	267
<i>Unikatowe fotografie i pamiątki z okresu zagłady. Wystawa przy nekropolii żydowskiej</i> — Stanisława Lewandowska	271

IN MEMORIAM

<i>Spotkanie poświęcone pamięci Teresy Prekerowej</i> — Maria Wiśniewska	273
<i>Jerzy Janusz Terej (1934–1979). Sprzed i po dwudziestu latach</i> — Henryk Słabek	281

LISTY DO REDAKCJI

<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Zbigniew Romek	285
--	-----

Wśród naszych Autorów m.in.:

- Prof. dr hab. Stanisław Ciesielski — pracownik naukowy w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
- Mgr Sławomir Dębski — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- Dr Rafał Habielski — adiunkt w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie
- Dr Łukasz Kamiński — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
- Doc. dr hab. Andrzej Korzon — pracownik naukowy Instytutu Historii PAN w Warszawie
- Prof. dr hab. Jerzy Kozeński — pracownik naukowy Instytutu Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Dr Jacek Legieć — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Dr Michał Leśniewski — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego
- Prof. dr hab. Czesław Madajczyk — em. pracownik naukowy Instytutu Historii PAN w Warszawie
- Prof. dr hab. Wojciech Materski — pracownik naukowy Instytutu Studiów Politycznych PAN w Warszawie
- Dr Jacek Pietrzak — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
- Mgr Edyta Pustuła — doktorantka w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego
- Dr Zbigniew Romek — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
- Prof. dr hab. Henryk Ślabek — em. pracownik naukowy Instytutu Historii PAN w Warszawie
- Dr Aleksander Srebrakowski — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
- Dr Jakub Tyszkiewicz — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
- Prof. dr hab. Roman Wapiński — pracownik naukowy Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego
- Dr Rafał Wnuk — adiunkt w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie
- Dr Zygmunt Woźniczka — adiunkt w Instytucie Polonistyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- Dr Andrzej Zaćmiński — adiunkt w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1–2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony oraz dokładny adres.

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia, w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości jednej strony maszynopisu.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi:

na I kw. 2000 r. — 18 zł,

II kw. 2000 r. — 18 zł,

III kw. 2000 r. — 18 zł.

IV kw. 2000 r. — 18 zł,

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują: jednostki kolportażowe „RUCH” SA właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarza następuje w uzgodniony sposób.

Wpłaty od osób lub instytucji zamieszkałych lub mieszczących się w miejscowości, w których nie ma jednostek kolportażowych „RUCH” należy wносить do „RUCH” SA O.K.D.P. 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. „RUCH” SA zapewnia dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

Wpłaty na prenumeratę zagraniczną przyjmuje: „RUCH” SA O. K. D. P., 00-958 Warszawa, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. roku następnego

do 5 III — na II kw. roku bieżącego

do 5 VI — na III kw. roku bieżącego

do 5 IX — na IV kw. roku bieżącego

Bieżące numery można również kupić lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we **Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN**, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa oraz u wydawcy, wpłacając równowartość ceny 1 egzemplarza na konto:

Wydawnictwo DiG

00-322 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 62

Bank Pekao S.A. — Grupa Pekao S.A. 12401138-36002939-2700-421112-001-0000

Po dokonaniu wpłaty egzemplarze zostaną wysłane pod wskazany przez zamawiającego adres.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061-710-13100

